

Vi behöver en helt ny samhällsekonomi

Sammanfattning och motiveringar

Här presenteras ett förslag på ett nytt skattesystem kombinerat med en allmän basinkomst på c:a 10 000 kr per månad till alla folkbokförda, även barn. Basinkomstens storlek påverkas inte av arbetsinkomstens storlek. Moms, arbetsgivaravgift och inkomstskatt slopas. En avgift på varor som är dåliga ur miljösynpunkt används för att ge lägre pris på motsvarande produkter som är klart bättre ur miljösynpunkt. Likaså kan varor som är direkt hälsovådliga beläggas med en motsvarande avgift som subventionerar andra varor där en konsumtionsökning är befogad av folkhälsoskäl.

Det allvarligaste problemet är att vi har ett ekonomiskt system som kräver en oavbruten tillväxt och att denna tillväxt inte kan komma till stånd utan att en överväldigande andel av befolkningen ökar sin skuldsättning för att kunna köpa ett ökande antal varor och tjänster. Vi använder redan nu alltför mycket naturresurser, som om vi hade tillgång till mer än 4 jordklot fast vi bara har ett.

Vi behöver minska den totala konsumtionen om vi, och framför allt våra efterkommande, skall slippa ett liv i trängsel bland sopor och gifter och ett mycket påfrestande klimat.

I dag störs samhällsutvecklingen i mycket hög utsträckning av föreställningen att det är bra att tjäna pengar på ägande. Detta innebär ökande ekonomiska klyftor som hittills resulterat i uppror, revolutioner, krig och flyktingströmmar samt utrotning av många arter vilket påverkar den ekologiska balansen och på sikt undergrävt vår egen arts framtida existensmöjlighet.

Redan nu ökar vår otrygghet och stress, konsumtionen av mediciner och farliga droger ökar, hälsotillståndet för framförallt de som har de lägsta inkomsterna försämras och brottsligheten ökar.

Vad kan vi göra åt detta?

En jämnare inkomstfördelning och stopp för den i dag framtvingade skuldtiltväxten skulle radikalt förbättra både den mycket stora majoriteten människors livsvillkor och kunna vända miljöförstöring till miljöförbättring.

För att finansiera detta måste vi införa en effektiv metod för att minska de ekonomiska klyftorna i samhället. Samtidigt är det i allra högsta grad önskvärt att minska stressen i arbets- och privatlivet. Detta kan åstadkommas på ett tekniskt sett enkelt men mycket effektivt sätt.

Lösningen är en kombination av en månatlig villkorslös basinkomst till alla folkbokförda, även barn, stor nog att leva på. Storleken kan vara något mer än 10 000 kr. Med hänsyn till de andra förändringar som samtidigt skulle genomföras skulle en sådan inkomst motsvara c:a 15 000 kr i dagens skattesystem.

För att finansiera detta införes en dygnsavgift på innehavet av pengar. Avgiften tas ut genom att det belopp som står på ett konto hos en bank, eller hos Riksbanken, multipliceras med ett tal som är något mindre än ett.

Vad kan vi göra åt detta?... forts

Vissa konton som ägs av staten, kommuner och landsting, samt konton hos banker, där banken skall bokföra den del av kontohavarens pengar som banken lånat ut, är befriade från dygnsavgiften. Banken har dock rätt att ta ut en månatlig avgift, motsvarande faktisk administrationskostnad för innehavet av ett konto.

Det kommer att finnas 3 avgiftsnivåer på dygnsavgift, dels 0,4 % för de allra flesta konton, dels 0,1 % för utländsk valuta och 0,01 % för konton där pengar satts in av kommun som ersättning för mark som kommunaliserats och eventuellt också för pensionskapital sin inbetalats till någon pensionsfond på grund av kollektivavtalsbestämmelse eller motsvarande avtal före införandet av dygnsavgift på pengar beslutats. Kontoinnehavaren kan endast göra uttag från sådant konto, inte själv sätta in pengar.

Eftersom alla statliga, landstings- och kommunala skatter inklusive moms och arbetsgivaravgifter tas bort så bortfaller en mängd administration och kontrollarbete hos både företag och den offentliga sektorn. Det kommer att medföra att priserna på olika produkter minskar och att normalarbetstiden kan minska till storleksordningen 5 timmar i de flesta branscher.

En annan följd av detta är att kostnaden för finansiering av projekt kommer att sjunka väsentligt. Många företag och privatpersoner kommer att föredra att deras pengar lånas ut, även om de inte får någon ränta på pengarna. De slipper ju i gengäld dygnsavgiften som ju alltid kommer att bli betald av den som faktiskt förfogar över pengarna. Den som vill köpa vill gärna betala i förskott och den som vill sälja vill gärna vänta med att ta emot betalning tills vederbörande själv skall betala något.

Det synes därför rimligt att anta att prisnivån allmänt kommer att minska till ungefär två tredjedelar av den nuvarande.

När det gäller kontanter så sker avgiftsuttaget av praktiska skäl i steg om 2 % av det ursprungliga värdet, men med efterhand allt längre tidsmellanrum. Första gången efter 5 dagar, sista gången innan sedeln blir värdelös är tidsmellanrummet 45 dagar. Efter 574 dagar upphör sedeln att gälla då värdet skulle understiga 10 % av det ursprungliga värdet. Sedlar får en märkning som gör att värdet automatiskt kan avläsas men också en tabell i klartext.

Vid omläggningen till det nya finansieringssystemet kan befintliga sedlar få en automatiskt ändrad valutakurs och upphör att vara giltiga efter 574 dagar. Smidigare än när Euron infördes.

Varifrån skall pengarna komma för all basinkomst och den offentliga sektorn?

De finns redan i form av kontanter och framför allt på befintliga bankkonton. Värdet av sedlar och mynt plus de pengar som fanns omedelbart tillgängliga på bankkonton var 2017 i medeltal 2 628,28 miljarder kr.

En daglig avgift på 0,4 % uppgår då till 10,51312 miljarder kr. Summeras detta under 365,24 dagar (genomsnittsantalet dagar under ett år) blir det sammanlagt 3 839,81 miljarder kr.

Varifrån skall pengarna komma för all basinkomst och den offentliga sektorn? ... forts

De sammanlagda skatteintäkterna för staten, kommuner och landsting plus ATP-avgifterna var totalt 2 020 miljarder kr under 2017. Det innebär att det skulle finnas en god marginal för att företagen skulle placera en del av sina pengar på konton med 0,1 % avgift (export- och turistinkomster) samt för succesiv kommunalisering av marken. Basinkomstutbetalning på 10 000 kr per månad till 10 miljoner människor skulle kosta 1 200 miljarder kr per år.

När vi drar bort 1 200 miljarder kr från de dryga 3 800 miljarder kr som är tillgängliga om den dagliga avgiften vore 0,4 % på befintligt belopp så återstår drygt 2 600 miljarder kr. Med hänsyn tagen till lägre ränte-, administrations- och verksamhetskostnader borde staten, landstingen och kommunerna klara sin återstående verksamhet på högst 1 600 miljarder kr per år.

De svenska företagen har grovt räknat en inlåning i banksystemet på c:a 1 000 miljarder kr. Om 10 % av denna skulle hamna i den avgiftsgrupp som bara skall ha en avgift på 0,1 % per månad skulle det innebära en minskning av ovan angivna årsavgifter med 143 miljarder kr.

Skulle 10 % av fastigheterna i Sverige inköpas av kommunerna under ett år så skulle det totalt kosta 810 miljarder kr. Från konton med en månadsavgift på 0,01 % skulle det betyda ett tillflöde av kontoavgifter på 0,972 miljarder under ett år. För kommunerna skulle det även bli ett tillflöde av årliga arrende- och fastighetsavgifter på fortsatt c:a 60 miljarder kr om dessa avgifter totalt får ligga kvar på nuvarande nivå. Då återstår c:a 48 miljarder kr/år.

Praktiskt och likviditetsmässigt finns inga problem med en omläggning. Det är bara våra föreställningar om vad som är möjligt och inte möjligt som hindrar en omläggning plus naturligtvis att den lilla grupp som verkligen har fördel av den nuvarande ordningen, mindre än 2 % av befolkningen som tillhör vinnarna i det nuvarande skattesystemet, och de som tror sig höra till vinnargruppen, kommer förmodligen att motarbeta en förändring.

Den föreslagna ändringen av skattesystemet skulle innebära att det i praktiken inte går att tjäna pengar på sitt ägande, men inget hinder uppåt för att få hög lön för de som vill arbeta mycket och är skickliga, men det hindrar uppbyggnaden av stora privata förmögenheter i form av pengar.

För att säkerställa att alla verkligen får åtminstone en hyfsad del av basinkomsten kan man ha en bestämmelse om att högst 20 % av densamma får tas i anspråk av Kronofogden för tvångsmässig betalning av eventuella skulder.

Det blir i praktiken även en spärr för att placera pengar i skatteparadis. De som vill försöka är ju tvungna att ta ut ett högre pris på sina produkter än de som är lika effektiva producenter och tar hem hela intäkten.

Att fortsätta med dagens skatte- och avgiftslappverk ger fortsatta problem

I dag har vi en lag som säger att staten skall ha ett överskott under en konjunkturperiod. Den allmänna meningen bland kommunerna är att de också i genomsnitt skall ha ett överskott. De privatägda företagen inklusive bankerna skall också ha ett överskott.

Eftersom privatpersonerna som grupp, utöver vad de får i lön, bidrag och aktieutdelning från företagen och den offentliga sektorn, måste de öka sin genomsnittliga skuldsättning varje år. Annars kan det ju inte bli något överskott hos företagen och den offentliga sektorn. Så enkel är matematiken.

När privatpersonerna efterhand närmar sig sin gräns för att få nya lån så måste de dra in på sina inköp och då, om inte förr, kommer arbetslösheten att öka snabbt.

Dom Kloka påpekar att en Medborgarlön är 2018 ca 11 000 kr/mån.